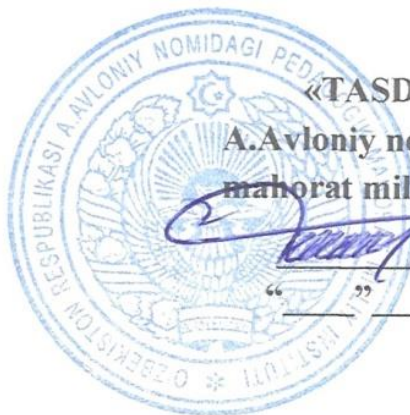

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI**

**A.AVLONIY NOMIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT
MILLIY INSTITUTI**

«TASDIQLAYMAN»

**A.Avloniy nomidagi pedagogik
mahorat milliy instituti rektori**

A.Ismailov

“ ” 2024-yil

Pedagogika fanlari

13.00.07 – “Ta’limda menejment” ixtisosligi bo‘yicha

**DOKTORANT VA TAYANCH DOKTARANTLAR UCHUN
QABUL IMTIHONI**

D A S T U R I

Toshkent – 2024

Ushbu dastur A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti Kengashining 2024-yil 18-oktabrdagi 6-son majlisida tasdiqlangan.

Annotatsiya

Ushbu 13.00.07 – “Ta’limda menejment” ixtisosligi bo’yicha tayanch doktorantura qabul imtihoni dasturi talabgorning nazariy va kasbiy tayyorgarlik darajasini, uning ushbu fanning shakllanishi va rivojlanishi tarixini, umumiy konsepsiyalari va metodologiya masalalarini, manbalarini, shu bilimlar tarmog’ining asosiy nazariy va amaliy muammolarini, mavjud materialni nechog’lik bilishini aniqlab berishi, uning ilmiy adabiyotni, shu jumladan, chet el davriy nashrlarini hamda ilmiy tadqiqotlarning zamonaviy usullarini qanchalik egallaganligini ko’rsatib berishdan iborat.

Tuzuvchilar: p.f.d. (DSc), prof. Sh.A.Abdullayeva

p.f.f.d. (PhD), v.b. dots. A.A.Ismailov

p.f.f.d. (PhD), dots. G’.Otamurodov

Taqrizchilar: p.f.d., prof. X.M.Tojiboyeva

p.f.f.d. (PhD), dots. E.M.Alkarov

Ushbu uslubiy ko’rsatma “Pedagogika va psixologiya” kafedrasining 2024-yil 15-oktabrdagi 10-son yig’ilish qarori bilan institut Kengashiga tavsiya etilgan.

KIRISH

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi “O‘zbekiston-2030” strategiyasi to‘g‘risidagi PF-158-son, 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026 yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son, 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son, 2020-yil 6-noyabrdagi “O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-6108-son Farmonlari, shuningdek, 2020-yil 6-noyabrdagi “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-4884-son, 2021-yil 25-yanvardagi “Xalq ta’limi sohasidagi ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo‘llab quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4963-son, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha va maktab ta’limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida” 2024-yil 21-iyundagi PQ-231-son Qarorlari hamda qaror ijrosi bo‘yicha O‘zbekiston respublikasi maktabgacha va maktab ta’limi vazirining 2024-yil 28-iyundagi 198-son buyrug‘i, 2024-yil 7-avgustdagi “Umumiy o‘rta ta’lim muassasalari o‘qituvchilari uchun “Kasbiy rivojlanish kuni” va “Kasbiy rivojlanish soati” tadbirlarini bosqichma-bosqich joriy etish to‘g‘risida”gi 246-sonli buyrug‘ida belgilangan vazifalar ijrosini ta’minlash hamda O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 22-maydagi “Oliy o‘quv yurtidan keyingi ta’lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi VM-304-son qarori va Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2016-yil 28-yanvardagi 220/2-son qarori bilan tasdiqlangan “Malakaviy imtihonlarni o‘tkazish tartibi to‘g‘risidagi nizom”ga muvofiq ishlab chiqilgan bo‘lib mamlakatimizda ta’lim jarayonini rivojlantirish maqsadida belgilangan konseptual g‘oyalari “Ta’limda menejment” ixtisosligi bo‘yicha ilmiy-tadqiqotlar uchun ilmiy metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Dasturning asosiy maqsadi 13.00.07 – “Ta’limda menejment” (*maktab ta’limi yo‘nalishi*) ixtisosligi bo‘yicha boshqaruv nazariyasining metodlarini ta’lim sohasi menejmenti masalalarini hal qilishga tatbiq etish, pedagogika fanining ta’lim sohasini boshqarishga doir tadqiqotlar metodologiyasi, ta’limda menejmentning rivojlanish tarixi, nazariyalari va g‘oyalari, qiyosiy va strategik menejment, uzluksiz ta’lim va uning alohida turlari faoliyatini tashkil qilish va boshqarish, maktab ta’lim sohasi va tizimi obyektlarini boshqarish tamoyillari, metodlari, tashkiliy va texnologik mexanizmlarini rivojlantirish, ta’lim tizimi

alohida turlarining xususiyatlarini hisobga olgan holda umumiy o'rta ta'lim muassasalari faoliyatini tashkil qilish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish, o'quv-tarbiya jarayonlarini, shuningdek, qayta tayyorlash va malaka oshirishni tashkil qilish, ta'lim tizimi va muassasalarini boshqarish jarayonlarini tahlil qilish, modellashtirish, optimallashtirish va takomillashtirish muammolarini nazariy va amaliy jihatdan tadqiq qiladi.

“Ta’limda menejment” ixtisosligi bo‘yicha dasturning maqsad va vazifalari:

Mazkur dasturda 13.00.07 – “Ta’limda menejment” (*maktab ta’limi yo‘nalishi*) ixtisosligi bo‘yicha pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori ilmiy darajasiga davogar izlanuvchilarning “Ta’limda menejment” fani bo‘yicha bilimlarini aniqlash va baholash maqsadida o‘tkaziladigan imtihon uchun tavsiya etiladigan savollar, mavzu yo‘nalishlari, izlanuvchilar javoblarini baholashda e’tiborga olish maqsadga muvofiq bo‘lgan jihatlar belgilab berilgan.

“Ta’limda menejment” fanidan imtihon dasturini shakllantirishda maktab ta’lim sohasidagi islohotlar, ta’lim menejmenti va uni amalga oshirayotgan mutaxassis kadrlarga qo‘yiladigan zamonaviy talablar hisobga olingan.

“Ta’limda menejment” fanidan imtihon dasturi o‘z tarkibiga pedagogika va boshqa ta’lim yo‘nalishlarining bozor iqtisodiyoti sharoitida ta’lim-tarbiya ishini tashkil etish va uni boshqarishga doir dolzarb muammolarni samarali hal etish uchun zarur bo‘lgan bilimlarga oid savollarni qamrab olgan.

Dasturni o‘zlashtirishga qo‘yiladigan talablar

Mazkur ixtisoslikni o‘rganish jarayonida talabgor ta’lim menejmentiga oid quyidagi pedagogik tushunchalarni bilishi va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi zarur:

- ta’lim menejmenti masalalarining mazmun va mohiyati;
- ta’lim sohasida ijtimoiy hamkorlik yo‘llari;
- ta’lim muassasasini boshqarishda ijtimoiy omillari;
- rivojlangan xorijiy mamlakatlar maktab ta’lim tizimini boshqarish tajribasi bo‘yicha bilim va tasavvurlarga ega bo‘lishi;
- maktab ta’limini boshqarish borasidagi davlat siyosatining mohiyati, mazmuni va xususiyatlari;
- maktab ta’limini boshqarishning nazariy asoslarini;
- O‘zbekiston Respublikasida ta’lim muassasalarining zamonaviy boshqaruv tizimi haqida ma’lumotga ega bo‘lishi;
- O‘zbekiston Respublikasida olib borilayotgan maktab ta’lim sohasidagi islohotlarning asosiy yo‘nalishlarini;
- maktab ta’limi tizimi menejmenti, uning vazifasi, tamoyillari, boshqaruv yo‘llari va usullarini;

- maktab ta’lim muassasasidagi o‘quv-tarbiya jarayonini boshqarish yo‘llarini;
- ilmiy-tadqiqotlarni boshqarish yo‘llarini;
- ta’limda innovatsion boshqaruvni amalga oshirishni;
- maktab ta’lim tizimida marketing faoliyatini boshqarishni;
- maktab ta’lim menejmenti bo‘yicha amaliy takliflar tayyorlashni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- maktab ta’lim tizimi marketing faoliyatini tashkil etish va boshqarish;
- maktab ta’lim muassasalarini moliyalash vositalarini anglab yetish;
- maktab ta’limini rivojlantirish va davlat ta’lim standartlarini o‘rganish;
- ta’lim menejmentida tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish ko‘nikmalariga ega bo‘lishi;
- ta’lim menejmentida iqtisodiy o‘sishning ta’siri, maktab ta’limini boshqarishda mustaqil qarorlar qabul qila olish, ilmiy mushohada yurita olish, maktab ta’lim tizimiga innovatsiyalar, investitsiyalarni joriy etish va ulardan foydalana olish malakalariga ega bo‘lishi kerak.

Talabgorning 13.00.07 - “Ta’limda menejment” (maktab ta’limi yo‘nalishi) ixtisosligidan o‘rganilishi zarur bo‘lgan minimum bilimlar mazmuni

1. Ta’lim menejmentining metodologik asoslari.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. Ta’lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy tamoyillari. Ta’lim tizimi va turlari. Ta’lim menejmenti nazariyalarining rivojlanish bosqichlari. Boshqarish qonuniyatlari va tamoyillari. Ta’lim menejmenti tushunchasi. Umumfalsafiy qonunlar va pedagogik kategoriyalar boshqaruv metodologiyasining asosi ekanligi. Maktab ta’lim muassasalarini boshqarish sohalari: pedagogik jarayonni boshqarish; ta’lim xizmatlari bozorini boshqarish; moliyaviy boshqarish; xodimlarni boshqarish. Boshqarish sohalari qonunlari va uning ahamiyati.

Maktab ta’lim muassasalarini boshqarishning asosiy tamoyillari: yakkaboshchilik va kollegialik; ilmiylik; rejalilik; boshqaruv shakl va usullarini takomillashtirish; kadrlarni tanlash va joylashtirish; shaxsiy tashabbus; javobgarlik.

2. O‘zbekiston Respublikasining ta’lim sohasidagi davlat siyosati.

2023-yil 30-apreldagi yangi tahrirdagi O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ta’lim va tarbiyaga qaratilgan moddalarning ahamiyatliligi haqida.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi 60-sonli Farmonida uzluksiz ta’lim tizimini takomillashtirishga oid belgilangan vazifalarning mohiyati.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning nutq va ma’ruzalarida ta’lim-tarbiya jarayonlarini tashkil etish va ta’lim tizimini boshqarishni takomillashtirishga doir yangicha yondoshuvlar.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 26-maydagi “Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 79-sonli Farmonida belgilangan vazifalar mohiyati.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktabrdagi “Ilm-fanni 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 6097-sonli Farmonida ilm fanni rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar mohiyati.

3. “Ta’limda menejment” fan sifatida. Uning predmeti, maqsad va vazifalari.

Ta’limda menejment ijtimoiy fan sifatida. Uning ta’lim va jamiyat taraqqiyotida tutgan o‘rni, rivojlanish bosqichlari va ilmiy-nazariy, amaliy istiqbolni belgilash vazifalari. Ta’limda menejment fanining asosiy kategoriyalari va tushunchalari: boshqaruv, uzluksiz ta’lim tizimi, uzluksiy kasbiy rivojlantirish tizimi, menejer, boshqaruv funksiyalari, tarbiya, ta’lim (o‘qitish, o‘qish), ma’lumot, bilim, strategik reja, ko‘nikma va malakalar, rivojlanish. Ta’limda menejment fanining tuzilishi. Ta’limda menejment fanining falsafa, pedagogika, siyosatshunoslik, sotsiologiya, psixologiya, fiziologiya, meditsina va boshqa insonshunoslik fanlari bilan aloqasi.

Ta’limda menejmentni tashkil etishning bir butunligi, ta’limda boshqaruv jarayonlarini tadqiq qilishning o‘ziga xos xususiyatlari. Ilmiy pedagogik tadqiqotlarning nazariy va amaliy jihatlari. Ta’limning alohida turlari (umumiy o‘rta ta’lim; maktabdan tashqari ta’lim; kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish)ni, o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim obyektlari (ta’lim muassasalari va jarayonlari)ni boshqarish va qarorlar qabul qilish nazariyasining tamoyillari, metodlari, tashkiliy me’yorlari va texnologik usullarini rivojlantirish va qo‘llash asosida boshqarish samaradorligini oshirish maqsadida ta’lim tizimidagi obyektlar va jarayonlarning tizimli aloqasi, faoliyat ko‘rsatishi hamda rivojlanishini nazariy va amaliy tadqiq qilish.

4. Ta’lim menejmentining tadqiqot yo‘nalishlari.

Ta’lim menejmenti sohasidagi pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi (tadqiqotlarning g‘oyaviy asoslari; ta’lim menejmenti taraqqiyotini fan sifatida tadqiq qilish yondashuvlari, ularning mutanosibligi va qo‘llanish chegaralari; ta’limni boshqarish muammolarini pedagogik tadqiq qilishning mazmuni, tashkil etilishi va metodlari; ta’lim menejmenti predmet sohasining rivojlanishi; pedagogika fani va ta’lim tizimlarini boshqarish amaliyotining o‘zaro dialektik bog‘liqligi; ta’limni boshqarish sohasidagi prognostik tadqiqotlarni va pedagogik

tadqiqotlar sifatini metodologik asoslash). Pedagogik tizimlarni boshqarish metodologiyasi (ta'limni tashkil qilish va rivojlantirishda boshqarishning o'rni va roli; ta'lim menejmenti fanining obyekti, predmeti, tadqiqot metodlari).

Ta'lim tizimlarini boshqarishning nazariyasi va amaliyoti haqidagi pedagogika fanining rivojlanish tarixi (ta'limni boshqarish amaliyotining tarixiy rivojlanishi tahlili; ta'lim menejmentiga oid ilmiy-pedagogik g'oyalar, konsepsiyalar, nazariyalarning vujudga kelishi va rivojlanishi; o'tmish mashhur pedagoglarining ta'limni tashkil qilish va boshqarish haqidagi pedagogik merosini monografik o'rganish; ta'limni boshqarishga doir pedagogik ma'ruza va atamalarni rivojlantirish).

Ta'limni boshqarish konsepsiyalari (ta'lim boshqaruvini rivojlantirishning ijtimoiy-madaniy shartlari; ta'limni boshqarishning ijtimoiy samaralari; ta'lim sohasini boshqarish tizimlari va mexanizmlarini yaratish va rivojlantirish texnologiyalari; uzluksiz ta'lim tizimini boshqarish; kattalar ta'limini boshqarish; ta'limdagi innovatsion jarayonlarni boshqarish; ta'lim tizimlarini boshqarish; masofaviy va mediata'limni boshqarish nazariyasi va amaliyoti).

Ta'lim tizimida boshqarish va qaror qabul qilishning nazariy asoslari, ta'limni boshqarishda shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, ta'limda boshqaruv tuzilmalarini loyihalashtirish.

5. Ta'limni tashkil etish va boshqarishda amaliy menejment.

Ta'limni tashkil etish va boshqarishda nazariyaning boshqarish amaliyoti bilan aloqasi. Maktab ta'limida innovatsion boshqaruv. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tajriba-sinov boshqarish faoliyati, ta'lim menejeri kasbiy faoliyatini, shu jumladan, uning mohiyatini, tuzilishini, funksiyalarini tizimli o'zgartirish, ta'limni boshqarish sohasidagi jamoa tashkilotlari faoliyati, ta'limda ijtimoiy sheriklikni boshqarish, korporativ boshqaruv.

Qiyosiy menejment. O'zbekistonda, dunyoning turli mamlakat va mintaqalarida ta'limni boshqarish nazariyasi va amaliyotini rivojlantirishning holati, qonuniyatlari va tendensiyalari, ta'limni boshqarish an'alarini taqqoslash, ta'limni boshqarish sohasidagi ilg'or tajribalarni aniqlash; ta'limni boshqarish sohasidagi xorijiy tajribalardan foydalanish orqali milliy ta'lim tizimlarini o'zaro boyitishning imkoniyatlari, asoslanishi va yo'llari.

Ta'limni boshqarishning pedagogik jihatlarini fanlararo tadqiq qilinishi (turli fan sohaslarining bilimlari integratsiyasi asosida ta'limni boshqarishning rivojlanish yo'nalishlarini tadqiq qilish; ijtimoiy-siyosiy faoliyat nuqtayi nazaridan ta'lim muassasalari rahbarlarining boshqaruv faoliyatini tadqiq qilish).

Ta'lim jarayoni samaradorligini oshirishga yo'naltirilgan boshqarishning tamoyillari, metodlari, tashkiliy me'yorlari va texnologik usullari. Ta'limda menejmentning modellari hamda ta'lim tizimida boshqaruv masalalarini hal qilish va

qaror qabul qilish samaradorligini baholash. Maktab ta'lim tizimi rahbar kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish nazariyasi va amaliyotini rivojlantirish, ta'lim menejerlarining kasbiy kompetentligini oshirish.

6. Rahbarning boshqaruv faoliyati samaradorligi (KPI).

Rahbarning ish uslubi. Rahbar imiji. Menejmentda motivlashtirish tushunchasi va nazariyasi. Liderlik va uning o'ziga xos xususiyatlari. Boshqarish tamoyillari va uslubi. Rahbar va hokimiyat. Rahbar va vaqt. Boshqarish vositalari. Ishontirish boshqarishning asosi sifatida. Boshqaruv qarorlari menejer ishining samaradorligi mahsuli sifatida. Ishga doir munosabatlarda muloqot madaniyati. Xodimlarning ijtimoiy xulq-atvorini rag'batlantirish. O'quv-tarbiya jarayonidagi o'z-o'zini nazorat qilish boshqarish vositasi. Mehnatni rag'batlantirish tartibi.

7. Maktab ta'limida pedagogik jarayonlarni boshqarish.

Maktab ta'lim muassasidagi pedagogik jarayonlar mazmun va mohiyati: Davlat ta'lim standarti, malaka talablari. Maktab ta'lim jarayonida mazmun, o'qish, o'qitish, tarbiyalash asosiy bog'lovchi komponent ekanligi. Muayyan pedagogik fanlar o'rtasidagi bog'lanishlarni idrok qilish, ularni izohlay bilish, mustaqil ravishda umumlashtirish. Pedagogik ta'limning tamoyillari. Asosiy yo'nalishdagi rivojlangan pedagogika, texnika va ilmiy o'qitish. Ish jarayonida sohaviy bilimlar va ularni fanda qo'llanilishi. Ta'lim oluvchilarning o'quv, mehnat faoliyatini tashkil etish. O'quv materialini qabul qilish. O'quv materialini samarali o'zlashtirishning ichki sharoitlari.

8. Strategik boshqaruv va rejalashtirish. Ta'lim jarayonini boshqarishga tizimli yondashuv. Strategik boshqarish va rejalashtirish. Xodimlarni tanlash va rejalashtirish. Boshqaruv madaniyati. Strategik rejalashtirishda mamlakat, uning mintaqalari, iqtisodiyot tarmoqlari va sohalarini ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan barqaror rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari, maqsadli parametrlari, ustuvor vazifalarini belgilash, chora-tadbirlarni ishlab chiqish va amalga oshirish.

9. Ta'limni tashkil etish turlari va shakllari. Innovatsion faoliyatni boshqarish.

Ta'limni tashkil etish haqida tushuncha, uning xilma-xil turlari. Ta'lim turlari: illyustrativ (an'anaviy); problemali (muammoli); programmalashtirilgan ta'lim. Ta'limni tashkil etishning asosiy shakllari. Ta'lim maqsadi va o'quvchilarning yosh xususiyatlaridan kelib chiqqan holda o'quv ishlarining turli shakllaridan foydalanish. Ta'limni tashkil etishning an'anaviy shakli. Dars tiplari va tuzilishi. Hozirgi zamonda dars va darslarni modernizatsiyalash yo'llari. Darsda o'quvchilar o'quv faoliyatini tashkil qilishning yalpi, guruhli va yakka tartibdagi shakllarini uyg'unlashtirish. Ta'limni tashkil etishning noan'anaviy shakllari; o'quv dialogi, munozara, didaktik (ishbop, rolli) o'yinlar, trening, press-konferensiya, o'tkir zehnlilar klubi, musobaqa darslari, auksion, mo'jizalar

maydoni, tergovni bilimdonlar olib boradi, bayt-barak va boshqalar. Ma'ruza va seminar mashg'ulotlari, konsultatsiyalar, ekskursiyalar, praktikumlar, konferensiyalar. Ta'limni tashkil etish shakllarini rivojlantirish istiqboli.

Innovatsion faoliyat. Maktabda innovatsion faoliyatni tashkil etish va boshqarish: ta'lim mazmuni, o'qitish texnologiyalari, pedagoglar kasbiy mahoratini oshirish hamda ta'lim xizmatlarini ko'rsatish borasidagi innovatsiyalar.

10. Ta'limni tashkil etish va boshqarishda boshqaruv maqsadi va funksiyalari.

Boshqaruv maqsadi, maqsad turlari. Maqsadlar kaskadi (pog'onalari). Boshqaruv funksiyalari. Boshqaruv usullari. Boshqaruv usullari to'g'risida tushuncha. Boshqaruvning tashkiliy-ma'muriy, iqtisodiy, ijtimoiy va psixologik usullari. O'zbekiston respublikasida maktab ta'lim tizimidagi islohotlar. Ta'lim tizimini isloh qilish bosqichlari. Maktab ta'lim tizimi va uni boshqarish. Menejer. Menejer va rahbarlik uslubi. Boshqaruv pog'onasi. Boshqaruv uslubi. Rahbarning ish uslubi. Rahbar fazilatlari. Rahbar madaniyati. Boshqaruv qarorlarining tasnifi. Boshqaruv qarorlari mohiyati va ularga qo'yiladigan talablar. Boshqaruv qarorlari elementlari. Umumiy qaror, strategik qaror, taktik qaror. Maxsus qaror va boshqalar. Qaror qabul qilish. Qarorlarni ishlab chiqish va uni qabul qilish. Qarorlar ijrosini uyushtirish va ularning bajarilishini nazorat qilish. Vaziyatni tahlil qilish. Qarorlarni bajarish. Qarorlarning bajarilishga rahbarlik qilish.

11. Ta'limni tashkil etish va boshqarishda menejment funksiyasi.

Menejment funksiyasi: rejalashtirish. Strategik rejalashtirish. Strategiya va strategik boshqaruv tushunchasi. Strategik rejalashtirish jarayoni. Maqsadlarni tanlash. Strategik rejaning tuzilishi. Kuchli va zaif tomonlar, tashqi muhitni tahlil etish va baholash. Marketing, bozor va bozorni o'rganish. Strategik alternativlarni o'rganish. Strategiyani tanlash. Nazorat haqida tushuncha. Nazoratning mazmuni va mohiyati. Asosiy nazorat turlarini amalga oshirish. Oldindan nazorat, joriy nazorat, yakuniy nazorat. Oldindan nazoratni olib borishda inson, moddiy va moliyaviy resurslar. Nazorat jarayoni: standartlarni belgilash, erishilgan natijalarni standart bilan o'lchash. Nazoratda hatti-harakatlar bo'yicha tavsiyalar.

Ta'lim muassasasi rahbari – lider. Rahbarlikni balanslash. Majburlashga asoslangan boshqarish (qo'rqitish, kuchli va kuchsiz tomonlari). Urf-odatlar, an'analar orqali ta'sir etish. O'rnak bo'lish orqali ta'sir etish. Ishtirok etish va ishontirish orqali ta'sir etish. Rahbarning kuchli va kuchsiz tomonlari.

12. Ta'limni tashkil etish va boshqarishda rahbarning boshqaruv kompetentligi.

Ta'limni tashkil etish va boshqarishda rahbar boshqaruv kompetentligining asosiy komponentlari. Rahbarning boshqaruv sohasi bo'yicha ilmiy-nazariy bilimga egaligi. Ta'lim va tarbiyaviy faoliyatni me'yoriy talablar asosida tashkil

eta olishi. Boshqalar fikrini hurmat qilishi va uni namoyish eta olishi. Boshqalar fikriga ta'sir etuvchi (ishontira olish, to'g'rilash, fikrni qarama-qarshi qo'yish) muloqot maneralarini tanlay olishi. O'zaro munosabatlarni o'rnatishga qaratilgan (qo'llab-quvvatlash, konstruktiv, ruhlantiruvchi) muloqot maneralarini tanlay olishi. Ta'limiy va tarbiyaviy faoliyatini tashkil etishda davlat organlari, jamoat tashkilotlari va tinglovchilar bilan me'yoriy-huquqiy munosabatlarga kirisha olishi. Ta'lim sifatini oshirish maqsadida global tarmoqdagi o'qituvchilarning turli pedagogik hamjamiyatlarida ishtirok etishi.

13. Pedagogik risklarni boshqarish va qarorlar qabul qilish.

Pedagogik risklar va ularni boshqaruv jarayoniga ta'siri. Muomala madaniyati. Munosabat, qayta bog'lanish va uning turlari. Qayta bog'lanishdan maqsad va xavf omillari. Qayta bog'lanish bo'yicha tavsiyalar. Samarali muloqotga to'siqlar. Boshqaruv samaradorligi. Boshqaruv samaradorligi tushunchasi va uning mezonlari. Boshqaruv resurslari va samaralari. Boshqaruv harajatlari. Boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari. Nizolarni boshqarish. Nizo, ularning kelib chiqish sabablari va turlari. Ichki nizo. Shaxslararo nizo, shaxs va guruh o'rtasidagi nizo. Guruhlararo nizo. Ochiq, yopiq, obyektiv, subyektiv, konstruktiv nizolar. Nizolarni boshqarish va ularni bartaraf qilish yo'llari. Stress va uni boshqarish.

14. Ta'lim sifati va uni baholashning xalqaro mezonlari.

Ta'lim sohasida test sinovi xizmati (ETS – Educational Testing Service, AQSh). O'quv yutuqlarini baholash xalqaro Assotsiatsiyasining sekretariati (IEA, Niderlandiya). O'quv yutuqlarini baholash xalqaro Assotsiatsiyasining natijalarni qayta ishlash markazi (DPC IEA – Data Processing Center IEA, Germaniya). Umumta'lim maktablari o'quvchilarini matematika va tabiiy fanlar bo'yicha baholash xalqaro tadqiqoti TIMSS (Trends in Mathematics and Science Study). O'quvchilarning ta'lim yutuqlarini baholash xalqaro dasturi PISA (Programme for International Student Assessment). Matnni o'qish va tushunish sifati xalqaro tadqiqoti PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study). Ta'lim berish va o'qitish tizimlari bo'yicha xalqaro tadqiqot (TALIS).

15. Ta'lim sohasini boshqarish nazariyasi va amaliyoti haqidagi pedagogika fanining rivojlanish tarixi.

Al-Xorazmiy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sinolarning umumpedagogik hamda ta'limni tashkil etish va boshqarishga oid g'oyalari. XIV-XVI asrlarda Movarounnahrda Amir Temurning markazlashgan mahalliy davlatining paydo bo'lishi va uning ilm-fan ma'rifatning taraqqiy etishidagi roli. Amir Temur davrida maktab va madrasalarda ta'lim-tarbiya xususiyatlari. Alisher Navoiyning maktab va madrasalarni tashkil etish va rivojlantirishdagi faoliyati. XVII-XVIII asr va XIX asrning birinchi yarmida

Qo‘qon va boshqa xonliklarda qizlar maktablari. Jahon Otin Uvaysiy va uning qizlar maktabi. Qizlar maktablarining o‘ziga xosligi va boshqaruv uslubi.

XIX asrning ikkinchi yarmi va XX asr boshlarida Turkistonda ta‘lim-tarbiya jarayonini tashkil etilishi va boshqarishda jadidchilik harakati. Yangi usul maktablarining paydo bo‘lishi. Munavvar Qori, A.Avloniy, Behbudiylarning yangi usul maktablarini tashkil etish borasidagi faoliyati. Abdulla Avloniyning “Turkiy Guliston yoxud axloq” asarida ta‘lim-tarbiyani tashkil etish va boshqarish haqida.

1917-1990-yillarda O‘zbekistonda ta‘lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishning o‘ziga xos xususiyatlari.

16. Maktab menejmenti sohasidagi ilg‘or xorijiy tajribalar va tendensiyalar.

Rivojlangan mamlakatlarda ta‘lim tizimi va maktablarda ta‘lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish amaliyoti. Jahon mamlakatlaridagi zamonaviy-ijtimoiy bilimlar tizimida ta‘limda menejment fani va uning asosiy yo‘nalishlari. AQSh, Yaponiya, Germaniya, Angliya, Turkiya, Singapur, Janubiy Koreya va boshqa rivojlangan mamlakatlar ta‘limida menejmentni tashkil etishning mazmuni va taraqqiyoti.

“Ta‘limda menejment” fanidan imtihon savollari

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi 60-son Farmoni mazmuni, ustuvor yo‘nalishlari, ta‘lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishga oid masalalar.

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan yosh avlod tarbiyasiga kompleks yondashuv g‘oyasi.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning ta‘lim sohasini isloh qilishga doir qarorlari mazmuni va ularning ta‘lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishdagi ahamiyati.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan ta‘lim-tarbiya sohasidagi islohotlarga yangicha yondashuvni ilgari surilishi.

5. Boshqaruv usullari to‘g‘risida tushuncha. Boshqaruvning tashkiliy-ma‘muriy, iqtisodiy, ijtimoiy va psixologik usullari.

6. O‘zbekiston Respublikasi maktab ta‘lim tizimi va uni boshqarish.

7. Boshqaruv qarorlarining tasnifi. Boshqaruv qarorlari mohiyati va ularga qo‘yiladigan talablar.

8. Boshqaruv qarorlarining turlari.

9. Raqamli boshqaruv.

10. Boshqaruvda nazorat tushunchasi, nazoratning mazmuni, mohiyati va turlari.

11. Strategiya va strategik boshqaruv tushunchasi.

12. Ta'limni tashkil etish va boshqarishda rahbarning boshqaruv kompetentligi tushunchasi.
13. Boshqaruv samaradorligi tushunchasi va boshqaruv samaradorligi mezonlari.
14. Ta'lim menejmenti tushunchasi.
15. Ta'limda menejmentning paydo bo'lishi va ravnaq topishi.
16. Amir Temur davrida maktab va madrasalarda ta'lim-tarbiya xususiyatlari.
17. Alisher Navoiyning maktab va madrasalarni tashkil etish va rivojlantirishdagi faoliyati.
18. Qo'qon va boshqa xonliklarda qizlar maktablari. Qizlar maktablarining o'ziga xosligi va boshqaruv uslubi.
19. Abdulla Avloniyning "Turkiy Guliston yoxud axloq" asarida ta'lim-tarbiyani tashkil etish va boshqarish haqida.
20. Sharq mutafakkirlari va G'arb pedagoglarining jamiyatda ta'limni boshqarishga oid qarashlari.
21. 1917-1990-yillarda O'zbekistonda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarishning o'ziga xos xususiyatlari.
22. O'zbekiston Respublikasida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish bo'yicha amalga oshirilgan islohotlar.
23. Rivojlangan mamlakatlarda ta'lim tizimi va maktablarda ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish amaliyoti.
24. Ta'limda menejmentning mohiyati, predmeti, maqsad va vazifalari.
25. Ta'limda menejmentning ilmiy-tadqiqot metodlari.
26. Ta'limda menejment fanining falsafa, pedagogika, siyosatshunoslik, sotsiologiya, psixologiya, fiziologiya, meditsina va boshqa insonshunoslik fanlari bilan aloqadorligi.
27. Tizim, pedagogik tizim va didaktik tizim tushunchalari.
28. Ta'limda menejmentning modellari.
29. Ta'lim paradigmalari.
30. Ta'limni tashkil etishning asosiy shakllari.
31. Ta'lim muassasasini boshqarish tamoyillari.
32. Maktab ta'lim muassasasini boshqarish usullari.
33. Boshqaruvda motivatsiya va rag'batning o'rni.
34. Boshqaruvga doir zamonaviy yondashuvlar.
35. Kvalimetriya metodi asosida ta'lim-tarbiya sifatini boshqarish.
36. Ta'lim muassasasi pedagogik tizim sifatida.
37. Pedagogik tizimning harakatlantiruvchi omillari.
38. Pedagogik tizim tuzilishining tarkibiy qismlari.
39. Boshqaruv madaniyatining asosiy tarkibiy qismlari.

40. Maktab ta'lim muassasalari rahbar xodimlarining vazifalari, huquq va majburiyatlari.
41. Maktab ta'lim muassasasi ichki boshqaruvida pedagogik tahlil.
42. Maqsad qo'yish va rejalashtirish ta'lim muassasasi menejmentining vazifasi sifatida.
43. Masofaviy ta'lim.
44. Ta'lim muassasalarini boshqarishning raqamli texnologiyalari.
45. Ta'lim muassasasi menejmentini tashkil etish vazifasi.
46. Ta'lim muassasasining ichki muhiti. SWOT-tahlil.
47. Ta'lim muassasasi ichki nazorati.
48. Boshqaruv jarayonida ta'lim muassasasi va jamoatchilik hamkorligi.
49. Boshqaruv jarayonida nodavlat va notijorat tashkilotlar bilan aloqalarni yo'lga qo'yish mexanizmi.
50. Ta'lim muassasasidagi metodik ishlarni tashkil etish va boshqarish.
51. Innovatsiya ta'lim muassasasi menejmenti samaradorligining muhim sharti.
52. Ta'lim sohasidagi marketing – mutaxassis kadrlar tayyorlashga bo'lgan talab va ehtiyojni qondirishga qaratilgan faoliyat sifatida.
53. Ta'lim xizmatlari marketingi turlari, strategiyasi, uning bosqichlari
54. Ta'lim xizmatlari bozorini egallash va rivojlantirishning mazmuni va mohiyati.
55. O'zbekistonda maktab ta'lim xizmatlari sohasi, ta'lim xizmatlarini tashkil etish yo'nalishlari va turlari
56. Ta'lim menejmentining metodologik masalalari.
57. Ta'lim menejmentining umumiy tamoyillari.
58. Ta'lim menejmentining asosiy funksiyalari. A.Fayol nazariyasi.
59. Ta'lim menejmentiga doir zamonaviy yondashuvlar.
60. Boshqaruv faoliyatida motivatsiya.
61. Boshqaruvda "liderlik" tushunchasi.
62. "Missiya" tushunchasi, uning mazmuni va mohiyati.
63. Tashkilot "missiyasi" tushunchasi. XXI asr maktabining asosiy missiyasi.
64. Ta'lim muassasasini strategik boshqarishda missiyaning roli va o'rni.
65. SMART texnologiyasi va uning ta'lim muassasasini boshqarishdagi roli.
66. SCORE texnologiyasi va uning ta'lim muassasasini boshqarishdagi roli.
67. Ta'lim muassasasi ichki boshqaruvida pedagogik tahlil.
68. Zamonaviy menejmentda «kouching» metodi va uni ta'lim muassasasi menejmentida qo'llash.
69. Maqsad qo'yish va rejalashtirish ta'lim menejmentning vazifasi sifatida.
70. Ta'lim muassasasi ichki nazorati.

71. Ta'lim muassasasida innovatsion jarayonlarni boshqarish.
72. Ta'lim muassasasi xodimlarining kasbiy-pedagogik mahoratini oshirishni tashkil etish va boshqarish.
73. Innovatsiyalar tasnifi va turlari.
74. Innovatsion va strategik menejmentning mazmuni.
75. Ta'limdagi innovatsion jarayonlarni boshqarish.
76. Menejer shaxsi tipologiyasi.
77. Rahbarlik uslublari.
78. Rahbar imiji va muloqot madaniyatining shakllari.
79. Ta'lim muassasasi menejmentining davlat-jamoat boshqaruv tizimi.
80. Ta'lim menejmentiga oid ilmiy-pedagogik g'oyalar, konsepsiyalar, nazariyalarning vujudga kelishi va rivojlanishi.
81. Ta'lim sifati va uni baholash texnologiyalari.
82. Ta'lim sifatini boshqarish.
83. Uzluksiz ta'lim tizimini va turlarini boshqarish.
84. Uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimi.
85. Ta'limda ijtimoiy sheriklik va uni boshqarish.
86. Ta'limda strategik menejment: uni amalga oshirishning usul va shakllari.
87. Boshqarishda qaror qabul qilish nazariyasi, optimal qaror tushunchasi.
88. Ta'lim sifati va uni baholashning xalqaro mezonlari.
89. O'quvchilar savodxonligi va kompetensiyasini baholovchi xalqaro dasturlar. Ularning mazmuni va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.
90. PISA xalqaro dasturining mazmuni, ishlab chiqilishi va amaliyotga joriy etilishi. Uning o'quvchilar bilimni baholashdagi yo'nalishlari va mezonlari.
91. TIMSS dasturi maktablarda matematika va tabiiy fanlarni o'qitish sifatining xalqaro monitoringi sifatida.
92. TALIS ta'lim berish va o'qitish tizimini o'rganish bo'yicha xalqaro qiyosiy tadqiqotlarning maqsadi va vazifalari.
93. Mamlakatimizda xalqaro monitoring tadqiqotiga bosqichma-bosqich o'tish istiqbollari. Dastlabki vazifalar va kutiladigan natijalar.
94. Kompetensiya va boshqaruv kompetentligi deganda nimani tushunasiz?
95. Ta'limda boshqaruv yo'nalishining maqsad va vazifalari.
96. Ilmiy ijod metodologiyasi fanining maqsad va vazifalari.
97. Tadqiqot obyekti, predmeti va vazifalarini shakllantirishga qo'yilgan talablar.
98. Tadqiqot mavzusining o'rganilganlik darajasini shakllantirish masalalari.
99. Tadqiqot natijalarini amaliyotga tatbiq etish talablari.
100. Tadqiqotning ilmiy yangiligiga qo'yilgan talablar.
101. Mualliflik maktablari.

Izoh: mazkur savollar namunaviy tavsifga ega bo'lib, dastur mazmunidan kelib chiqib savollar to'plami kengaytirilishi mumkin.

Baholash mezonlari

Eng yuqori ball – 100 ball.

Saralash ball – 56 ball

56 balldan – 70 ballgacha (70 – 55%) – qoniqarli

71 balldan – 85 ballgacha (71 – 85,9%) – yaxshi

86 balldan – 100 ballgacha (86 – 100%) – a'lo

1) talabgor javobi **86-100 ball** bilan baholanishi uchun:

- savolda qo'yilgan masala mohiyati to'liq adekvat anglanishi;
- javob berishda mustaqil va ijodiy fikrlashi;
- qo'yilgan masala boshqa masalalar bilan bog'lab tushuntirilishi;
- savol mazmunidagi masalaga doir ilmiy va hayotiy misollar keltirish;
- savoldagi masala yuzasidan yirik tadqiqotchilarning mulohazalarining esga olinishi;
- javob berishda ilmiy kategoriya va atamalar bilan erkin mulohaza yuritish lozim.

2) talabgor javobi **71-85 ball** bilan baholanishi uchun:

- savolda qo'yilgan masala mohiyati to'liq adekvat anglanishi;
- javob berishda ko'proq reproduktiv yondashuv ustun bo'lishi;
- qo'yilgan masala boshqa yondosh masalalardan ayri holda tushuntirilishi;
- savol mazmunidagi masala yuzasidan faqat hayotiy misollar keltirilishi;
- savoldagi masala bo'yicha faqat muayyan darslik va o'quv adabiyotlari mualliflari fikrining esga olinishi;
- javob berishda ilmiy atamalardan erkin foydalana olmaslik, ularning faqat bir ma'nosi haqida tasavurga ega bo'lishi.

3) talabgor javobi **56-70 ball** bilan baholanishi uchun:

- savolda qo'yilgan masala bironing yordamidan keyin ham yetarlicha adekvat anglanmasligi;
- javob berishda muayyan manbaga qattiq bog'lanib qolinishi;
- qo'yilgan masalaning boshqa masalalar bilan aloqasi haqidagi yordamchi ishoralarga e'tiborsizlik qilishi;
- savol mazmunidagi masala yuzasidan bildiriladigan mulohazalar faqat kundalik kuzatishlar natijalari bilan chegaralanishi;
- savoldagi masala bo'yicha qaysi mualliflar mulohazasiga murojaat etganlikni bilmaslik kuzatilishi;

- javob berishda ilmiy atamalarning faqat ommalashgan ma'nolarining tushunilishi, ularning chuqur ilmiy mohiyatini anglamaslikning aniqlanishi. Boshqa barcha holatlarda talabgor javobi 50 dan past ball bilan baholanishi to'g'ri bo'ladi.

FOYDALANISHGA TAVSIY ETILADIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrda qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasining 2016-yil 15-sentabrda qabul qilingan "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasining 2017-yil 3-yanvarda qabul qilingan "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni.
5. O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 28-oktabrda qabul qilingan "Mehnat kodeksi".
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6108 Farmoni.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 25-yanvardagi "Xalq ta'limi sohasidagi ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4963-son Qarori.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "Xalq ta'limini rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-241-son Qarori.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha va maktab ta'limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori: 2024-yil 21-iyun, PQ-231-son [Elektron manba]. – URL: <https://www.lex.uz/docs/6981085>.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "2022-2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi PF-134-son Farmoni.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentabrdagi "Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5538-son Farmoni.

12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5712-son Farmoni.

13. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 14-avgustdagi “Yoshlarni ma’naviy-axloqiy va jismoniy barkamol etib tarbiyalash, ularga ta’lim-tarbiya berish tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3907-son Qarori.

14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentabrdagi “Xalq ta’limi tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3931-son Qarori.

15. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ 4884-sonli Qarori.

16. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 13-noyabrdagi “Alohida ta’lim ehtiyojlari bo‘lgan bolalarga ta’lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4860-sonli Qarori.

17. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-noyabrdagi “Zamonaviy maktab”larni tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4537-son Qarori.

18. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 5-apreldagi “Umumta’lim maktablari uchun muqobil darsliklarni yaratish va ulardan foydalanish tizimiga bosqichma-bosqich o‘tish mexanizmini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 281-son Qarori.

19. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-iyundagi “Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida “tarbiya” fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi VM-422-son Qarori.

19. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 17-apreldagi “Ta’lim muassasalarida uni bitirib, yuksak yutuqlarga erishgan nomdor shaxslarning homiylik xayriya mablag‘lari hisobiga shakllantiriladigan bitiruvchilar jamg‘armasini tashkil etish to‘g‘risida”gi 321-son Qarori.

II. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari va nutqlari

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston Strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 464 b.

2. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 488 b .

3. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘ taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017. – 592 b .

4. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018. – 507 b.

5. Mirziyoev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2019. – 400 b.

6. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2020. – 400 b.

III. Asosiy adabiyotlar

1. Djurayev R.X., Turg‘unov S.T. Ta’lim menejmenti. – T.: “Voriz”, 2006.
2. Sharifxo‘jayev M., Abdullayev Y. Menejment. Darslik. – T.: “O‘qituvchi”, 2001.
3. Sharifxo‘jayev M., Abdullayev Y. Menejment: 100 savol va javob. – T.: “Mehnat”, 2000.
4. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – T.: “Sano-Standart”, 2017. – 416 bet.
5. Виханский О.С., Наумов А.И., Менеджмент: Учебник – М: “Экономист”, 2006.
6. Горфинкеля В.Я. Инновационный менеджмент: Учебник / Под.ред. – М: Вузовский учебник, 2006.
7. Йегоршин А.П. Управление персоналом: Учеб.для вузов 3-е изд. – Нижний Новгород: НИМБ, 2001.
8. Перегудов Л.В, Саидов М.Х. Олий таълим менежменти ва иқтисодиёти. – Т: 2007.
9. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardayev A.X. Direktorning ish kitobi (amaliy tavsiyalar). – T: 2007.
10. Ishmuhamedov R.J, Yuldashev M.A. Ta’lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar. – T.: “Nihol”, 2013. – 279 b.
11. Raхrutdinov Sh. Global axborot jamiyati va mediata’lim. – T.: 2015.
12. Гавриеленко В.М., Водопянов В.П. Менеджмент. – М: “Книга-сервис”, 2003.
13. Гулямов С.С., Семенов Б.Д. Основы современного менеджмента. – Т.: 1997.
14. Веснин В.Р. Менеджмент для всех. – М: “Юрист”, 1994.
15. Виханский О.С. Стратегическое управление. – М.: “Гадарика”, 1999.

IV. Elektron manbalar

1. <https://www.gov.uz> – O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali
2. <https://my.gov.uz> – Yagona interaktiv davlat xizmatlari portali
3. <https://www.lex.uz> – O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi ma’lumotlar bazasi
4. <https://www.uzedu.uz> – Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligining rasmiy web sayti
5. <https://www.avloniy.uz> – A.Avloniy nomidagi milliy-tadqiqot instituti rasmiy web sayti
6. <https://www.kitob.uz> – Respublika bolalar kutubxonasi
7. <https://emaktab.uz> – Kundalik avtomatlashtirilgan ta’lim axborot tizimi
8. <https://onlinedu.uz> – Uzluksiz kasbiy ta’lim platformasi
9. <https://www.smartland.maktab.uz> – Smartland platformasi
10. <https://www.educare.uzedu.uz> - Ijtimoiy-psixologik, tibbiy-psixologik, psixologik-pedagogik ma’lumotlar
11. <https://maktab.uz> – Videodarsliklar kutubxonasi

12. <https://xanakademiya.uz> – Khan Academy Uzbek ta'lim platformasi
13. <https://utube.uz> – Ziyonet tarmog'i ta'lim videoportali

